КОЛЕКТИВНА ТВОРЧА СПРАВА

«Калейдоскоп первоцвітів»

Мета. Розширити коло знань про особливості весняної природи, розмаїття первоцвітів, формувати свідому потребу у збереженні первоцвітів, виховувати естетичні смаки, бережливе ставлення до природи, дружбу, уміння працювати і творити разом.

Завдання для вчителя.

1. Організувати експедицію у місця, де ростуть первоцвіти.
2. Провести уроки розвитку мовлення на тему «Первоцвіти квітують, весну-красну чують».
3. Провести конкурси малюнків, дитячих творів про первоцвіти.

Завдання групам:

1 група. Підготувати наукові відомості (реферати) про первоцвіти.

2 група. Підготувати цікаву інформацію про весняні первоцвіти.

3 група. Підготувати загадки, вірші та пісні про первоцвіти.

4 група. Створити книгу скарг перших весняних квітів.

Завдання для всіх.

1. Опитування населення «Місця на Сумщині, де ростуть первоцвіти».

Крівшенко О.В., 4-В клас (фото, ліс біля с. Битиця)

ВСТУП

Як солодко спиться вранці! У теплому-теплому ліжку додивляємося солодкі сни; з горням гарячого вранішнього напою та сонним поглядом доходимо до вікна… А там?... А там вона! Така чарівна і неповторна заглядає у вікно, пестить уже зовсім весняним вітром та чарує передчуттями. Вони виникають спонтанно, немовби той самий вітерець приносить їх на своїх крилах з далеких країв! Весна!... Якими б ще словами не намагався описати цю красу, та те, що коїться на душі – незбагненне, і не дивно. Це ж весна! І її провісники – первоцвіти…

Земля прокидається зі сну! Ще зовсім холодні сонячні промені, доторкаються до неї, немов би матуся піднімає на руки своє немовля, огортають її. Як спляча красуня вона спочатку відкриває свої очі-озерця, потім піднімає голівки – первоцвіти відтеплої подушки, дихає вологістю весняних туманів, іноді хуртовинами – заметілями та лякає дрібним іще зовсім холодним дощиком.

І не просто так чудо промінчики досягають Землі, вони пробуджують життя, яке яскравим фонтаном б’є з її надр. Первоцвіти - первісники весни. Сонячний зайчик пестить ніжні пелюстки, вітерець розгойдує їх, наче хоче розбудити від зимового сну. Життя починає вирувати і вабити людей на природу, до лісу, у поле, де свіжий подих весни, блакитне небо, веселий гомін джерельних вод і безмежжя простору. Та найбільше манять до себе оті маленькі яскраві перші весняні барви – квіти – первоцвіти. Пробившись через ґрунтову, а іноді, через сніжний килим, вони прийшли вітати весну і людину. І ось починається весняний карнавал: білосніжні підсніжники, блакитноокі проліски, оповита сріблястою павутинною сон-трава, ключі первоцвіту, ніжно-рожеві та білі китиці рясту, темно-сині, білі, голубі фіалки, порцелянові філіжаночки, конвалії. Вони надихають людей на красу, очищають душу і розчулюють серце.

Цьогорічна весна прийшла не дуже рано. Тільки з-під снігу встигли показатися тендітні голівки пролісків як на наших ринках засиніло від квітів. Дуже влучні, а іноді дивні назви дають цим квітам моди: скоро зріст, проліска, сніжно цвіт. Англійці називають сніговою королевою, французи – снігопор. Ця багаторічна рослина живе тільки декілька місяців над землею: березень-червень, а пізніше ховається аж до наступної весни. Такі рослини називаються ефемероїди. Проліска після цвітіння утворює невеличкі плоди, які містять насіння з м’ясистим придатком, що приваблює комах. І тоді разом з комахами насіння мандрує по лісу. Та не кожна насінина може прорости у нову чарівну квітку. Протягом 3-12 років насіння може знаходитися у спокої, а молоді рослини зацвітуть лише на 4-8 рік, якщо не згубить їх ще до цвітіння. Та і квітучим рослинам не краще, адже кожної весни може хтось спокуситися на їх красу.

Квіти первоцвітів викликають у нас естетичну насолоду, але ми часто не замислюємось над тим, що залишимо після себе. Масовий збір на продаж рідкісних рослин призводить до послаблення, а у невеликих місце-зростання до повного пригнічення насіннєвого поновлення. Це в свою чергу веде до генетичного виродження. Дуже часто первоцвіти знищують з підземними частинами, що призводить до фізичного знищення популяції. Таким чином популяції, які знаходяться під впливом людського пресингу, поступово деградують і зникають, що викликає незворотні зміни у рівновазі природних екосистем. Існує хибна думка, що ці ранньоквітучі квіти збирають бабусі у найближчому лісі. Проте, підсніжники дуже рідко квітують раніше за другу половину березня. А це вже на багато пізніше за 14 лютого та і 8 березня! У ході акції діти самостійно встановили, що всі підсніжники, що продаються у великих містах Східної і Центральної України, в період лютого-березня привезені з Криму. Зрозуміло, що бабусі, які реалізують первоцвіти на вулиці, ринках, і в переходах не мають змоги їздити щодня до Криму, підніматися в гори, збирати первоцвіти і везти їх до великих міст. Натомість, первоцвіти везуть великими оптовими

партіями, по декілька десятків тисяч квіток у кожний. Нереалізований товар швидко в’яне, то його просто викидають.

Краса зелена вражає всіх. Але нестримність і бездушність спустошує неповторну цінність природи. Якщо не зупинитись вчасно, то прийде час і не зможемо милуватися красою весняного лісу та карнавалом квітів відкритих оазисів. Як тут не згадати слова Ромена Ролона: « Потрібні століття, щоб відновити те, що зруйнував день»…

Перші квіти після тривалої зими приносять величезну втіху для душі. Прогулянка до лісу весняного – це просто спокуса. Руки так і тягнуться до квітів. Але не поспішайте рвати це чудо. Всі вони потребують нашого захисту. Не знищуйте квіти! Квітка у вазі – полянка, яка приречена на загибель. Хай лісові квіти тішать око, серце і душу всіх, хто прийде слідом за вами у ліс. Під час екскурсії у ліс поблизу села Вакаліївщина, учні виявили масове зростання пролісків, рясту, анемони, було виявлено 4 квітки шафрану – рідкісного і мало поширеного виду, медунки. Оскільки діти відпочивають у своїх дідусів і бабусь у різних районах області, то вони встановили, що ряст, медунка, мати-й-мачуха поширений по всій лісовій території Сумщини різниця лише у кількості рослин на квадратний метр. Проліски ростуть не в усіх лісах нашого краю. Масово вони є на Роменщині, Липово-Долинського і Лебединського районів. У інших районах вони ростуть не масово.

Найпоширенішими на Сумщині є такі первоцвіти:

- Ряст бульбистий
- Проліски
- Гусячі лапки
- Пшінка
- Медунка
- Вітряниця
- Конвалія
- Фіалки

Найменш поширені первоцвіти:

- Первоцвіт весняний
- Шафран
- Сон-трава
- Анемона
- Підсніжник білий
- Венерині черевички

Отже, наше завдання у природоохоронній акції «Первоцвіт» - привернути увагу громадськості до проблеми охорони ранньоквітучих лісових рослин і спрямувати зусилля учнів, молоді, пересічних громадян на практичні дії щодо захисту первоцвітів.

Первоцвіти – безцінний дар природи, перша посмішка весни, прикраса лісів! Потрібно навчити дітей відчувати та оберігати цю надзвичайну красу. Розвинути увагу та почуття дбайливого покоління природоохоронні навички, прищепити елементарні поняття екологічної культури. Досягти цієї мети можна різними шляхами. Одним з них є природоохоронна акція «Первоцвіт». Учні 4-х класів під час вихідних протягом березня – квітня проводили опитування населення про місцезростання первоцвітів. Результати власних спостережень учнів в основному співпадають з результатами опитування населення. Найцікавіші повідомлення респондентів див. у додатках.

Бажано, щоб молоді люди, які відчинили браму XXI століття, пам’ятали слова римського філософа Сенеки, сказані ще в І столітті нашої ери: «Жити щасливо і жити в злагоді з природою одне й те саме». Тож нехай розтануть криги людських сердець, прийде весна в наші душі, а ми об’єднаємося в одну Велику родину, бо всі ми – діти сонця.

Л.Крівшенко

Продають
проліски сині
Біля театру біля вітрин.
Зів’ялі, зім’ялися квіти тремтливі в корзині,
Втратили свіжість і неба весняного синь,
Дивлюсь я: милі мої, хороші!
Погляд не можу від них відірвать.
Яке несумісне поняття: квіти і гроші!
Хто міг додуматись сонцем,
життям торгувать?

А в дитинстві я пам’ятаю,
серед беріз і ялин повесні

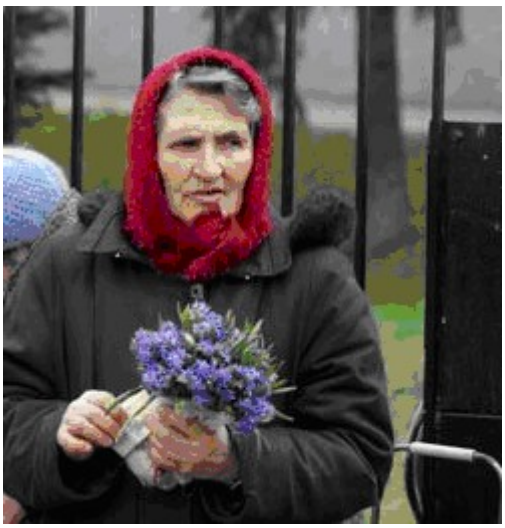

Проліски ніжні так рясно буяли,
На перелісках блакитну всміхались мені.
Ні, не куплю. Відхожу звідти.
Сльози незримі серце печуть…
Якесь несумісне поняття: гроші і квіти…
Квіти – це сонце. А сонце хіба продають?!

ЗАКОНИ

ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ РІДКІСНИХ ВИДІВ

1. Конституція України
2. Червона книга України
3. Конвенція *CITEC*
4. Програма *ЮНЕСКО* «Людина і біосфера»
5. Закон «Про охорону навколишнього природного середовища»
6. Закон «Про рослинний світ»
7. Закон «Про природно-заповідний фонд України»
8. Кодекс України про адміністративні порушення.
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 березня 1999р року № 398 «Про розміри компенсації за добування (збирання) та шкоду, заподіяну видам тварин і рослин, занесеним до Червоної книги України

ПРОЛІСОК – НЕБА БЛАКИТЬ

На жаль, це постулат для поетів та поціновувачів природи, але не для контрабандистів та продавців первоцвітів, які їх безжально знищують.

Спочатку йдуть:

підсніжники звичайні,

потім проліска дволиста,

далі ***первоцвіти весняні,***

шафран Гейфелів,

ряст бульбистий,

сон широколистий,

анемона дібровна,

нарцис вузьколистий,

потім ***плаун булавовидний,***

далі ***конвалія травнева,***

аїр тростиновий,

потім ***латаття біле,***

глечики жовті,

потім ялинки — це жертовники

чорних людських рук.

Фото. Вакаліївський ліс. (Мальонкіна Інна, 4-В клас)

ЗВЕРНЕННЯ ПЕРВОЦВІТІВ

Ми б завжди були щасливі,

І пахучі, і красиві,

Якби в полі, в лісі в лузі

Бачили нас тільки друзі,

Ті, які б нас не топтали,

Без потреби не зривали.

А на клумбах вдома, в школі

Висівали нас доволі,

Доглядали, поливали.

Ми б красу їм дарували!

ЕКСПЕДИЦІЯ ДО ВЕСНЯНОГО ЛІСУ

Мета: простежити за ознаками ранньої весни і сформувати поняття про ранньоквітучі рослини; пропагувати збереження рідкісних і зникаючих рослин; виховувати в учнів естетичний смак, гуманні почуття, привчати до правильної поведінки в природі.

Обладнання: блокноти, ручки, олівці, аркуші паперу.

Маршрут: м.Суми – с. Чернеччина – с. Битиця – с.Вакаліївщина – с. Писарівка – м.Суми. маршрут дає можливість ознайомлення із рідкісними видами рослин у їх природній обстановці.

Еколого-біологічні об’єкти:

- Сон - трава
- Шафран
- Анемона
- Ряст
- Проліски
- Пшінка
- Інші первоцвіти
- Цілюще джерело за с.Чернеччина

1. Бесіда з попередження дитячого травматизму під час руху до місця проведення екскурсії, та під час її проведення.

2. Повідомлення завдань екскурсії.

Діти сьогодні ми відвідаємо з вами ліс у с.Вакаліївщина де ростуть багато весняних квітів. Під час екскурсії ви повинні уважно розглянути первоцвіти: їх розмір, форму, колір, аромат, стебла.

– Діти у кожного з вас у руках по дві картки. На картці №1 «Правила поведінки в природі», прочитайте їх і дотримуйтесь їх під час екскурсій.

Картка №1

Правила поведінки в природі

1. Під час екскурсій у природу уважно слухайте вчителя, виконуйте усі його завдання та спостерігайте за природою.
2. Постарайтеся не витоптувати даремно траву, не ламайте гілок, не рвіть листя. Поранене дерево хворіє і може загинути.
3. Не засмічуйте ліс, водойми, луки. Прибирайте після себе місця відпочинку, не смітіть під час переходу.
4. Не робіть написи на деревах і пам'ятках природи.
5. Не галасуйте, не вмикайте радіоприймачів магнітофонів на повну потужність — цим можна налякати диких тварин.
6. Не руйнуйте пташиних гнізд та не заглядайте до них, бо цим можна назавжди віднадити птахів від їх домівок.
7. Не відловлюйте птахів, жаб, вужів, їжаків та інших диких тварин.
8. Не ловіть комах для колекцій.
9. Не зривайте дикорослих лікарських рослин для гербарію; багато з них використовуються для приготування ліків.
10. Не пошкоджуйте мурашників. Мурахи — друзі природи: знищуючи шкідників, вони захищають зелені насадження.
11. Не ловіть рибу під час нересту та у заборонених місцях. Не використовуйте недозволених знань лову.
12. Не розкладайте вогнища під деревами, на сухій траві, на торфовищі, не залишайте їх не загасивши.

13. Не зривайте квітів для букетів. Букети краще складати з рослин, які виростила людина. Особливо утримуйтесь від збирання перших квітів. Краще просто помилуйтеся їх красою та подихайте живим ароматом.

14. Потребує турботи й нежива природа. Не забруднюйте струмків і джерел, не руйнуйте невеличких пагорбів.

15. Після повернення з екскурсії обов'язково мийте руки.

Запам'ятайте народну мудрість, висловлену в приказках та прислів'ях:

«З природою живи в дружбі, то й вона тобі буде в службі».

«Де природа — мати, а людина — батько, там добра багацько».

«Природі не неси шкоди».

На картці №2 «Завдання для спостережень під час екскурсії».

Картка №2

Завдання для спостережень під час екскурсії

1. Звернути увагу на те, які зміни відбулися у природі порівняно із зимою.
2. Простежити за особливостями місць, де цвітуть первоцвіти.
3. Записати назви первоцвітів, які зустрінуться вам у лісі та їх характерні ознаки (їх розмір, форму, колір, аромат, стебла).
4. Які комахи літають над первоцвітами?
5. Звернути увагу на дерева і чагарники, на яких квіти з’являються раніше ніж листочки.
6. Які трав’янисті рослини окрім первоцвітів, зустрілися вам у лісі?
7. Які Червонокнижні первоцвіти зустріли у лісах?
8. Які дивинки побачив або знайшов у лісі?
9. Як змінився рівень води у річні Псел, порівняно з осінню?

***

Ось іде весна степами,
Перелогами, горбами…
Де не ступить – з-під землі
Лізуть проліски малі.
Як опустить вниз правицю -
Зеленіє скрізь травиця.
Як лівицю підведе –
Всюди листя молоде.
На берізку гляне зблизька –
У сережках вся берізка,

До верби торкнеться – ба! –
В білих котиках верба.
А підійме руку вгору
До блакитного простору –
З кожним помахом руки
Линуть з вирію пташки.
Розцвітають в луках квіти,
Зеленіють в лісі віти.
Все зелене, молоде…
За весною літо йде.

Зупинка №1. Вхід у ліс.

Повторення правил поведінки у лісі.

(Не ламати гілок, не відходити далеко від класу, триматися вчителя, не галасувати…)

Подивіться на ліс, погляньте на дерева і з’ясуйте, як вони змінилися після зими?

– Який зовнішній вигляд дерев, кущів?

– Чи можна розпізнати дерева, кущі, коли на них немає листя?

– Як змінилися бруньки на деревах?

Зупинка №2 Проліски

Підходимо з учнями до місця, де ростуть проліски. На маленьких ніжках вони підносять до сонця блакитну свою голівку.

Розповідь підготовленого учня про першу весняну квітку (розгрібаючи торішнє листя діти бачать безліч таких рослин).

Помилувавшись красою пролісків запитую:

Чому проліски зацвітають найпершими? (вони не бояться ні снігу ні морозу).

Обережно розгрібаємо землю біля стебельця квіточки і всі бачать підземну частину – цибулину. Розповідаю що в ній міститься запаси

поживних речовин, які ще до того як прогрівається земля живлять рослину. І вона розквітає коли ще на полях сніг не розтанув. Проліски світлолюбові рослини.

(учні одержують завдання намалювати пролісок або скласти оповідання чи вірш про нього).

Зупинка №3

На галявині діти помітили ряст бульбистий, який цвіте. Учитель збирає дітей навколо знайденої рослини, показує їм, з яких частин вона складається. Багаторічна рослина. Корінь за формою схожий на бульбу. Оцвітина складається з двох чашолистиків і чотирьох пелюсток.

Розповідь підготовленого учня про ряст.

Зупинка №4

Усюди в лісі можна побачити трав'янисті рослини, які цвітуть в одних місцях жовтим, а в інших – білим цвітом. Це – анемона дібровна,

Фото. Анемона. Вакаліївський ліс (Каба Анастасія, 4-Г клас)

багаторічна рослина з довгим підземним кореневищем. Цвіте у квітні-травні. Квітки анемони закриваються на ніч перед дощем – це спосіб для захисту пилку від вологи.

З такої екскурсії діти повертаються, не зірвавши жодної квітки без потреби.

Підсумовуючи побачене, учні заносять до класної Червоної книги аркуші, на яких намальовані підсніжники. Діти пригадують, що червоний колір часто означає пересторогу, заборону, - наприклад, у світлофорах. Саме так названо й книгу – вона забороняє знищувати рослини і тварин, які до неї занесені. Це основний документ, в якому зібрані відомості про сучасний стан рідкісних рослин і тварин, котрим загрожує зникнення.

Фото. Медунка. Вакаліївський ліс (Низова Анна, 4-Г клас)

Сон-траву зустріли в лісі між с.Писарівка і с.Кияницею в єдиному екземплярі. Шафран сфотографував у лісі біля с.Писарівка Ніколаєнко Станіслав, перебуваючи у бабусі.

УРОК РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

2-3 класи

Тема: **Первоцвіти квітують, весну-красну чують**

Мета: Вчити учнів складати казку за даним початком, кінцівкою, опорою та малюнком; творчо працювати над загадками та описом-мініатюрою, виробляти навички грамотного каліграфічного письма, розвивати вміння складати діалог на тему «Давайте познайомимось», культуру писемного мовлення дітей, збагачувати їх словниковий запас. Виховувати любов до природи, бережливе ставлення до квітів.

Обладнання: Штучні саморобки квітів, картки для індивідуальної роботи за кількістю дітей, запис музики, малюнки сон-трави, проліска, підсніжника, мати-й-мачухи; жайворонки, випечені з тіста, картки-план уроку.

Хід уроку

Весна-чарівниця,

Неначе цариця,

Наказ свій послала,

Щоб краса вставала.

Всі квіти весняні, веселі, кохані

З-під листя виходять, голівки підводять

Од сну зимового до сонця ясного.

(Діти присіли з квітами в руках і під музику повільно встають: підсніжники, проліски, мати-й-мачуха, сон-трава).

Про що буде мова на нашому уроці сьогодні? *(Про квіти).*

І. Вивчення нового матеріалу.

1. Оголошення теми уроку.

— Отже, у нас урок розвитку зв'язного мовлення на тему «Первоцвіти квітують, весну-красну чують».

План уроку.

— У нас буде... (каліграфічна хвилинка, звуко-буквений аналіз, творча робота над загадками, будемо фантазувати, складати діалог, проведемо фізкультхвилинку, складемо казочку про квіти, одержимо (індивідуальні завдання).

— Багато справ у нас, тому часу не гаймо і до роботи приступаймо.

2. Каліграфічна хвилинка.

Кк Ввв ти кві ки квіт

3. Чого? (немає квіток Чому? (даю) квіткам Що? (бачу) квітки Чим? (милуюсь) квітками

На чому? (роса) на квітках

Граматичні завдання.

4. Квіти, квітки... — що не за слова? (Слова-родичі. Підберемо до них ще родичів. (Квітонька, квітує (земля), квітень, квітковий (пилок).

— Чому їх називають словами-родичами?

5. Запишемо слово за зразком один—багато. Квітка—квіти

6. Звуко-буквенний аналіз слова «квіти».

— Чи любите ви квіти, діти?

7. Складемо речення. Діти люблять квіти. Головні слова в реченні?

— Що значить любити квіти? (Берегти, не рвати великі букети в лісі, садити тощо).

— У нас сьогодні на уроці первоцвіти.. Що це за квіти? (Що зацвітають першими).

— Як ви знаєте первоцвіти? (підсніжник, пролісок, мати-й-мачуха, ряст, сон-трава, медунка).

— Про які ж квіти ми будемо складати казочки, дізнаємось, коли творчо попрацюємо над загадками.

Допоможе нам картка № 1.

Квітка моя, як …
Біленький,
Тільки чомусь він
Не дзвонить…
(Дзвіночок, маленький)

8. В класі є підсніжник? З'явились підсніжники на нашому квітнику. Проліски. Мати-й-мачуха. Сон-трава. (Одягають на голівку склеєну смужечку з відповідною квіткою).

9. Ось і утворився наш класний квітник, подивились навколо. Гарний?

— Заплющили на хвилинку очі, уявили себе квіткою. Складаємо словесний портрет цієї квітки. Допомагає картка № 2.

Я – … у мене стебло,

Вузькі й прямі зелені,…

Біла… з трьох пелюсточок.

(Підсніжник, тоненьке, листочки, квітка)

Починаємо Зі слова «Я —... », «Я — Сон-трава», «Я — Підсніжник», «Я — Пролісок», «Я — Мати-й-мачуха». (Заслуховуємо 4 учнів).

— Зараз весна в нас яка? (Рання). Квіточкам холодно нашим. Зігріємо їх трішки, потанцюємо танець квітів (під музику).

10. Фізкультхвилинка.

Раз, два, три і до сонця (2)

Раз, два, три повернулись —

І знову ми почали. Раз, два, три і до сонця (2)

Раз, два, три повернулись —

От і зігрілись ми всі.

Квіти під час балу розмовляють, знайомляться, вітаються, запрошують на танець.

11. Діалог «Давайте познайомимось».

— Пам'ятаємо, що колись під час балу звертались один до одного на «ви». Спробуємо і ми так говорити, гаразд? Пересіли!

(Заслуховуємо 2—3 пари, визначаємо найкращий діалог, вивчаємо його).

12. Складання казки за даним початком, кінцем, опорою та малюнками. Герої наших казок: підсніжник, пролісок, Мати-й-мачуха, Сон-трава. Це їх імена і тому пишемо ці слова з великої букви.

13. Самостійна робота учнів. (під музику).

14. Читання 4—5 учнями казочок.

15. Читання вчителем свого вірша-казки.

Первоцвіти квітують,

Весну-красну чують.

Верба котиками всіх ще в лютому вітає,

Мужній підсніжник уже відцвітає,

Синій пролісок в небес свою синь позичає,
Мати-й-мачуха при дорозі нас всюди стр1чае,
Сон-трава з-під сухої трави визирає,
Анемона дібровна білим цвітом киває,
І медунка і3 бджолами квітами розмовляє,
Ряст дівчат і хлоп'яток щодня виглядає, —
Щоб щасливі були, щоб здорові були,
Щоб топтали його щовесни.
Первоцвіти квітують,
Весну-красну чують.

16. Народне повір'я.

Хто потопче ряст весною в пісні — цілий рік буде здоровим.

17. Фізкультхвилинка.

Потопчемо ж і ми його,
Топчем, топчем ряст, ряст —
Він здоров'я дасть, дасть,
І ще будем топтати,
Щоб на той рік діждати.

— То яка зараз пора року? (Весна)

Чи тепло надворі? У нашому класі?

Ой, щось забарилась весна, заблукала.

— Давайте покличемо и, хай несе нам швидше тепло.

18. Інсценізація.

Ой, виходьте, дівчатка, на вулицю,
Весну-красну зустрічати
та віночки сплітати.

(Несуть всі квіточки дівчаткам).

Благослови, мати, весну закликати,
Весну закликати,

Зиму проводжати.

Благословляю вас, діти,

Весну закликати,

Зиму проводжати

З веселою посмішкою

І жайвором-пташкою.

(Чотири дівчинки плетуть віночки, троє дітей роздають жайворонків).

— Колись матері випікали з тіста жайворонків (чому саме жайворонків — подумайте і скажіть), роздавали їх дітям, а ті бігали з ними селом, весну кликали, оббігали поле і за народним повір'ям вважалося, що на таке поле не сідали ніякі птахи клювати висіяне зерно. (Жайворонки прилітають найперші).

Весно, весно наша красна,

Що ти нам принесла?

Всім хлоп'ятам по гудочку,

А дівчаткам — по віночку.

(Одягають на голові сплетені віночки).

Як віночки сплели — в хоровод пішли.

ЖАЙВІР ПРИЛЕТІВ

(Народна пісня)

Жайвір прилетів, весноньку просив:

— Веснонько, прийди, землю розбуди. Жайвір прилетів, сонечка просив:

— Сонечко, пригрій, земельку зігрій! Жайвір прилетів, дощика просив:

— Дощику, піди, землю напої.

Підходить до кінця наш урок розвитку зв'язного мовлення.

— Чи сподобався він вам, чи залишить хоч маленький слід у ваш1й душі?

— Будемо проводити подібні уроки?

Дякую всім за роботу, за старанність. Спасибі й батькам за допомогу.

Наш сьогоднішній урок, я думаю, запам'ятається вам, діти, і ви згадаєте його і свою, складену сьогодні, казочку у випускному класі, через що ми і писали казку в зошиті творчості.

РЕЗУЛЬТАТИ ПОШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Роботи учнів першої групи

РЯСТ БУЛЬБИСТИЙ

Родина Руткові.

Багаторічна рослина. Корінь за формою схожий на бульбу. Оцвітина складається з двох чашолистиків і чотирьох пелюсток. Верхня зовнішня пелюстка видовжена в шпорку. Плід — коробочка. Насіння має

м'ясисті придатки і поширюється мурашками. Цвіте в квітні — на початку травня. Росте в лісах і чагарниках майже по всій Україні, крім лівобережних степових районів і Криму.

Як декоративна рослина підлягає охороні. Масовий збір його забороняється.

На Україні росте 6 видів рясту.

Мальонкіна Інна, 4-В клас

ФІАЛКА ЗАПАШНА

Родина Фіалкові.

Багаторічна притиснуто-опушена рослина 5—15 см заввишки, з довгими повзучими надземними пагонами. Усі листки прикореневі, округло-серцевидні (довжина пластинки не перевищує ширини), з округлою або тупо-трикутною верхівкою. Прилистки звичайно яйцевидні, короткоторочкуваті. Квітки фіолетові, запашні, 15—25 мм завдовжки, з цілісними на верхівці пелюстками. Нижня пелюстка зі шпоркою. Плід — тристулкова коробочка, майже куляста, короткопухнаста. Цвіте в квітні-травні. Росте в лісах, чагарниках, парках, садах по всій Україні, у степовій зоні зустрічається рідше.

Фіалка запашна — одна з перших провісниць весни. Її великі запашні квітки, як правило, безплідні. Розмножується насінням, яке формується в коробочках, що утворюються з дрібних не розкривних квіток, які розвиваються біля поверхні ґрунту. Вегетативно розмножується надземними повзучими пагонами, здатними вкорінюватися у вузлах. Ось чому фіалка запашна завжди утворює куртини. Пагони, які розвиваються протягом вегетаційного періоду, зацвітають на другий рік.

Значне поширення на Україні має фіалка ранкова — дворічна короткоопушена рослина з прямостоячими або дещо висхідними стеблами 10—40 см заввишки. Квітки здебільшого жовті, лише верхні пелюстки бувають синюваті. Цвіте з травня до осені. Росте на луках, узліссях, уздовж доріг по всій Україні.

На Україні росте 40 видів фіалки.

Савицька Інна, 4-В клас

МЕДУНКА ТЕМНА

Родина Шорстколисті.

Багаторічна шорстковолосиста рослина 15—30 см заввишки. Прикореневі листки біля основи звичайно серцевидні. Квітки на початку цвітіння рожеві або червоні, від кінець цвітіння синіють. Цвіте в квітні — травні. Росте в лісах, на узліссях переважно на піщаному ґрунті в лісовій і лісостеповій зонах України. Латинську назву роду утворено від латинського слова, що в перекладі означає легені, і пов'язана з лікувальними властивостями рослини. Видова назва в перекладі з латинської — неясна, темна.

Медунка — одна з не багатьох ранньовесняних рослин, які розвиваються і зацвітають, як тільки у лісі розтане сніг. Ранній розвиток і цвітіння рослини пов'язані з тим, що вона росте у листяних лісах і поспішає використати сонячне світло, поки на деревах не розів'ється густа крона. Медунка має квітки двох типів (гетеростилія): у квітках одного типу маточка значно довша від тичинок, а другого — навпаки, тичинки довші, ніж маточка. Квітки з довшими маточками більші за квітки з довшими тичинками. Це одне з пристосувань рослини до перехресного запилення.

Зміна забарвлення квіток є пристосуванням до приваблювання комах і перехресного запилення, зумовлюється змінами хімічних властивостей клітинного соку, в якому є пігмент антоціан.

Медунка — чудовий медонос. Використовують її в народній медицині для лікування захворювань дихальних шляхів тощо.

На Україні росте 6 видів медунки.

Ласточкіна Марина, 4-Б клас

МАТИ Й-МАЧУХА

Родина Айстрові.

Багаторічна кореневищна рослина до 25 см заввишки. Листки округло-серцевидні, кутасто-зубчасті, зверху зелені, знизу білоповстисті, з'являються після цвітіння. Усі квітки — і язичкові і трубчасті — жовті, зібрані в кошики.

Містяться поодиноко на кінцях квітконосних пагонів. Обгортка дворядна. Сім'янки з чубком. Цвіте в квітні — травні. Росте на глинистих місцях по всій Україні.

Підбіл звичайний — один з перших провісників весни. Ще надворі холодно, подекуди лежить сніг, а на таловинах пагорбів уже з'являються перші суцвіття підбілу на квітконосних пагонах. Листки розвиваються пізніше. Пагони, що несуть кошики квіток і листкові розвиваються з різних бруньок. Пагони з бутонами закладаються ще з літа на підземних кореневищах, де нагромаджуються поживні речовини, якими живиться рослина весною. Підбіл можна використати для створення квіткового годинника: його котики закриваються о 5-й годиш теля полудня. Плідними

є тільки крайові квітки. Ось чому сім'янки розміщуються по краю ложа. Потрапивши на землю, вони через кілька годин починають проростати.

Підбіл — цінна лікарська рослина, яку використовують для лікування простудних захворювань в офіційній і народній медицині. Добрий медонос, але і в’їдливий бур'ян.

На Україні росте 1 вид підбілу.

Ніколаєв Станіслав, 4-Г клас

МАТИ-Й-МАЧУХА

Мати-й-мачуха прокидається з першими промінцями сонця. І закриває свої квітки о 5-6 годині вечора. Ранньою весною розкриваються квітконосні стебла. Це великі, жовтуваті кошики. Після цвітіння утворюються білі чубчики, які розсіюються з насінням. Зростає на берегах річок, у ярах, на схилах. Сушать ці лікарські рослини у затінку. Використовують при кашлі, гастриті, випаданні волосся, як примочки на рани. При випаданні волосся використовують у двох пропорціях: мати-й-мачуху з дводомною кропивою. Цим настоєм миють тричі на тиждень.

Кулік Анастасія, 4-В клас

КОНВАЛІЯ ТРАВНЕВА

Родина холодкові.

Багаторічна рослина 20—25 см заввишки. Квітки запашні, з кулясто-дзвониковидною зрослолистою оцвітиною, зібрані однобічними китицями. Плід — червона куляста ягода. Цвіте в квітні — травні. Росте у світлих лісах, чагарниках звичайно по всій Україні, в степовій зоні зрідка.

Латинську назву роду утворено від двох грецьких слів, що означають лілія долин. Видова назва перекладається з латинської мови як травнева.

Надзвичайно декоративна, важлива лікарська рослина, використовується також у парфумерії.

На Україні росте 1 вид конвалії.

Дяченко Олександр, 4-В клас

КУЛЬБАБА ЛІКАРСЬКА

Родина складноцвіті.

Це відома вже в далекому минулому лікарська рослина. Феофраст рекомендував її для лікування веснянок і печінкових плям на шкірі. Пізніше її почали використовувати араби. У XVI ст. в Німеччині кульбабі приписували заспокійливу та снотворну дію.

Багаторічна трав'яниста рослина. Має коротке, просте, рідше багатоголове кореневище, від якого відходить малогалузистий корінь. Розетка з дещо піднятими або лежачими на землі листками. Останні голі, довгасте-ланцетні, до основи звужені, і глибоко-перисто-надрізані. Лопаті листків відхилені до основи краї їх нерівномірно-зубчасті. З пазух листків виходять квіткові стрілки - голі, циліндричні, порожнисті всередині, 15-30 см заввишки. Суцвіття - одиничний верхівковий груповий кошик. Гола розширена верхівка квіткової стрілки (квітколоже) оточена загальною обгорткою з лінійно-ланцетних листочків. Квітколоже густо вкрите яскраво-жовтими язичковими квітками з чубком замість чашечки. Плід сім'янка з пухнастою летючкою. Цвіте з весни до пізньої осені.

Росте як бур'ян на всій території України.

У коренях містяться тритерпенові сполуки, інулін (до 24%), каучук (до 3%), жирна олія, до складу якої входять гліцериди пальмітинової, олеїнової, лінолевої, мелісової і церитонової кислот.

У листках - вітамін С (50-70 мг %), каротин (6-8 мг %), вітамін Е, солі заліза, кальцію і фосфору.

Корені застосовують для збудження апетиту, як жовчогінний засіб та поліпшення травлення при запорах.

Свіжі листки після попереднього вимочування у солоній воді придатні для виготовлення салатів, їх можна маринувати в оцті і додавати до овочевих страв як приправу. З коренів готують сурогат кави.

Французи вживають не тільки зелені листки, а й молоді, ще не розкриті суцвіття. Кошики маринують і додають у солянки й вінегрети як замінник

З косметичною метою використовують напар з квіток кульбаби. Ним зводять бородавки, пігментні плями і ластовиння. Ця рослина входить до складу противугревого лосьйону.

Оскільки кошики кульбаби відкриваються о 6-й годині ранку, а закриваються о 10-й, її можна використати для створення квіткового годинника, що й зробив свого часу Карл Лінней. До того ж кульбаба – непоганий барометр; на дощ її кошики закриваються.

Дуже добре розмножується насінням, яке висівають з міжряддями 25-30 см. Догляд полягає у 2-3 разовому розпушенні ґрунту та прополюванні за вегетаційний період.

Корені збирають восени або рано навесні, їх миють у холодній воді, протягом кількох днів проявляють на відкритому повітрі, а потім сушать на горищах під залізним дахом, у печах або сушарках при температурі 40-50 градусів.

Яременко Богдан, 4-А клас

ЗІРОЧКИ МАЛЕНЬКІ

Родина Лілійні.

Багаторічна рослина 7—15 см заввишки. Прикореневі листки вузенькі, а листок під суцвіттям розширений біля основи. Зонтиковидне суцвіття на ніжці, розгалужене, з двох-семи квіток. Цвіте з квітня до середини травня. Вегетує також недовго. Росте в лісах, на узліссях, у чагарниках, на полях по всій Україні, крім найпівденніших степових районів.

Латинську назву роду дістала на честь англійського ботаніка Томаса Гейджа (Gage). Видова назва утворена від латинського слова, що означав маленький. Російську назву рослина дістала за те, що її дуже люблять гуси. Медоносна, декоративна рослина.

На Україні росте 24 види зірочок.

Чорна Ярослава, 4-Б клас

ПІДСНІЖНИК ЗВИЧАЙНИЙ

Родина Амарилісові.

Багаторічна трав’яниста рослина, висотою 8-15 см, з однією звислою білою квіткою (завдовжки 15-20 мм, завширшки-8 мм). Молоді листочки згорнуті в трубочку. Рано навесні вони пробиваються через ґрунт, оберігаючи квітку, яка міститься між ними. Згодом, коли квітка відцвітає, листочки значно видовжуються. Цвіте у березні-квітні, а плодоносить у травні-червні. Розмножується цибулиною (діаметр 1-2 см, яйцевидна з бурою оболонкою) та насінням.

В Україні поширений переважно на Правобережжі, трапляється в Карпатах та Прикарпатті, на півдні Полісся, в Лісостепу. На Лівобережжі проходить східна межа поширення цього виду. Зростає в листяних лісах, на галявинах та чагарниках.

Підсніжники починають свій розвиток під снігом і першими зацвітають на таловинах. Вони дедалі все рідше трапляються в наших лісах, а в деяких місцях і зовсім зникли. Їх занесено до Червоної книги і взято під охорону.

На Україні росте 3 види підсніжника.

Основними причинами зменшення чисельності виду є масове зривання на букети, викопування цибулин, рекреаційне навантаження. II категорія охорони у Червоній книзі України.

Гаценко Анатолій, 4-В клас

Робота учнів другої групи

ЛЕГЕНДА ПРО ПІДСНІЖНИК

В одних багатих людей народилася дочка. Вона була така гарна і ніжна, що не можна було не милуватися нею. Коли вона підросла, до неї почали свататись гарні хлопці. Але дівчина всім відмовляла. Батькові набридло просити вибачення перед знатними нареченими. І він вирішив покарати доньку: сам вибрав для неї чоловіка. Холодного і злого, від погляду якого в'янули квіти. Дівчина покохала молодшого, ніжного і гарного — брата свого чоловіка. Молодий парубок теж покохав її. Грав на скрипці для коханої чудові пісні. Коли їхні погляди зустрічались, навіть птахи замовкали. Старший брат був сердитий на молодшого й обіцяв молоду дружину за непокірність замкнути в темній хаті. Але парубок і красуня не злякались злого старшого брата. Кохання підказало їм, що робити. І вони втекли в гори, у квітучі сади. Старший брат кинувся їх доганяти. Закохані сховались у кущах троянд. Молоді дивились одне на одного такими гарячими, закоханими поглядами, що дівчина розтанула і стала сльозою-краплиною, а хлопець — теплим вітром. Але злому

старшому братові і цього було замало. Він закував краплину в снігову кригу, розлучив вітер і її навіки. Коли навесні теплий вітер прилітає до своєї коханої, вона пробиває своїм теплом холодну міць і з'являється на світ ніжною і гарною рослиною — підсніжником. Біла квіточка з похилою вниз голінкою сумує за своїм втраченим коханням.

Тавдишвілі Анастасія, 4-В клас

СТАРОВИННА ЛЕГЕНДА ПРО ПОХОДЖЕННЯ ПРОЛІСКА

Давно то було. Тікала з турецької неволі українська дівчина Катерина. Блукала не один день, не два... Непомірно довго тягнувся час самотнього голодного блукання серед чужих людей, голих степів, холодних вітрів, пекучого від холоду каміння. Тікала вона і знала, що в разі невдачі чекає її жахлива розправа за вбитого слугу, за отруєну сторожу. Щастя, коли султан затримається в поході.

Та невдовзі султан повернувся з походу і, коли дізнався про все, просто оскаженів. Викликав загін яничар і звелів живою чи мертвою повернути втікачку. Скільки днів тривала погоня, одному лише світлочолому місяцю відомо, який темними ночами освітлював дівчині дорогу.

Ось і степи залишилися позаду, із загону яничар залишились одиниці, а втікачки все не здоженуть. Яничари і самі давно вже повернулися б назад, та, пам 'ятаючи суворий наказ, продовжували погоню.

Незабаром виснажена дівчина дісталася рідних країв і в знемозі опустилася на землю під вітами лісу. Надворі стояли перші погожі дні весни. В повітрі пливли терпкі запахи живиці та набубнявілих липких бруньок, на всі лади висвистували шпаки, зустрічаючи весну, радіючи теплу. Лежачи на купі сухого теплого листя, Катерина плакала від щастя. Та раптом до неї долинули крики переслідувачів. Здавалось, що вони вже десь і поряд, за сусідніми кущами. В дівчини від жаху холоне кров, туманиться в очах, серце ледь не вискочить із грудей. Розкинула Катруся в розпачі руки, обняла купини сухої трави і в відчаї почала благати: «Ненько моя, земле! Не дай загинути! Не дозволь вернути в неволю! Краще розтулися, земле, і навічно прийми мене в свої обійми! Миліша смерть на рідній батьківщині, ніж підневільне життя на чужині!» Почула матінка-земля те благання, враз голі кущі покрилися зеленим листям, зашепотіли в швидкому рості шовкові трави, а з небесної. Швидкому рості шовкові трави, а з небесної блакиті опустилися на галявину голубі сутінки і заховали Катерину.

З тих пір, говорить легенда, там, де опустився на землю блакитний туман, заясніли на лісових галявинах весняні квіти кольору вечірнього неба, нагадуючи нащадкам про хоробру українську дівчину Катерину, її невгасне прагнення до волі.

Шумило Олександр, 4-Б клас

ЛЕГЕНДА ПРО БАРВІНОК

В одному селі жила бідна дівчина. Батьки її давно померли, а брат не повернувся з поля битви. Дівчина була дуже працьовитою, бо змалечку батьки привчали її до роботи, ніби відчували, що скоро покинуть свою кровиночку. Вміла дівчина і в хаті прибрати, і пиріжків напекти, і на подвір'ї поратися. Хто не йде повз хату, всі кланяються дівчині, милуються її садом та квітником. А ще кругом хати було багато зеленого листя, яке стелилося аж до тину. Ні спека, ні холод на могли знищити його.

Увечері дівчина любила відпочити на призьбі, милуватися буйно-зеленим листям. Одного разу вона, зітхнувши, сказала:

- От якби між цими дрібними листочками росли маленькі квіточки, я могла б вплітати їх у косу чи вінок, прикрашати ними оселю.

Тільки промовила дівчина ці слова, як раптом почався зоряний дощ. Одна за одною зірки падали на землю, а зелені листочки обіймали їх і міцно тримали. А вранці сталося чудо. Серед густого вічнозеленого листя яскравіли маленькі бузково-блакитні квіточки, схожі на зірки.

Про барвінок складали пісні та легенди. Він став символом українського народу.

Шумило Тетяна, 4-В клас

ЛЕГЕНДА ПРО КОНВАЛІЮ

Після тяжкого бою на земля лежав поранений воїн і стікав кров'ю. Сумними очима дивився він на небо і думав, що шкода йому розлучатись із молодим життям, з коханою дівчиною, братами й сестрами, старенькими батьками та рідною хатою.

Добрі ангели вирішили допомогти хороброму воїну. І посадили вони по землі білі квіти конвалії, щоб дзвеніли вони та сповіщали про пораненого юнака. Почула дівчина цю сумну звістку та пішла у далекий світ шукати свого милого. Довго ходила молода дівчина битими шляхами і відшукала коханого.

Лікувала дівчина свого захисника цілющими дзвіночками-слізками. Прикладала до очей, до голівки, до серця. І почав одужувати він, сил набиратися та до життя молодого повертатися. Згодом воїн-красень посватався до дівчини. Одружилися вони. А у їхньому квітнику завжди росли чудові цілющі квіти конвалії, щоб зцілювати людей.

Філатова Марина, 4-Б клас

ЛЕГЕНДА ПРО НАРЦИЗ

Це було давно, коли ще існували чари та закляття. І жив у ті часи принц на ім'я Нарцис. Він був дуже гарний, із світлим волоссям та білим личком. Весь свій час принц проводив біля річки чи озера, милуючись своїм відображенням у воді. Багато достойних дівчат були закохані в нього, та він любив лише самого себе.

Одного чудового літнього дня дівчата пішли до річки, щоб набрати води. Раптом одна з дівчат задивилася на парубка, спіткнулась і впала у воду. Довго бідолашна борсалась у воді, кликала на допомогу. Принц лише на мить відірвав очі від свого відображення, глянув у бік дівчини і продовжував милуватися собою. На допомогу поспішили рибалки, які з уловом повертали додому.

За цим спостерігала чарівниця. Не сподобалася їй поведінка парубка, і перетворила вона його на квітку, яка схилила голову набік.

Ця гарна і пахуча весняна квітка нагадує нам того самозакоханого принца. А ви колись зустрічали людей-нарцисів?

Васильченко Володимир, 4-А клас

СИМВОЛІКА
КОЛЬОРУ ПЕРВОЦВІТІВ

Червоний — енергійний, найактивніший. Символізує життя, свободу, урочистість, кров.

Жовтий — теплий, веселий. Символізує світло, життя, радість, повагу до старості.

Зеленувато-жовтий — символізує зраду, ревнощі, заздрість.

Жовтогарячий — веселий, життєрадісний, полум'яний. Символізує владу, розкіш, сонце, радість, марнославство.

Зелений — спокійний. Символізує мир, спокій, надію, сум.

Блакитний — холодний, пасивний. Символізує ніжність, вірність, легкий сум, далечінь.

Синій — спокійний, сентиментальний, серйозний. Символізує довір'я, безкінечність, сум.

Фіалковий — повний життя, але в той же час викликає сум. Символізує дружбу, довір'я, гідність.

Білий — нейтральний, все збільшує, підкреслює. Символізує невинність і чистоту.

МОВА КВІТІВ

Пролісок – ніжність, чистота, вірність.

Конвалія – приховане кохання.

Первоцвіт – кохання, що минає

Нарцис – гордість, самозакоханість.

.

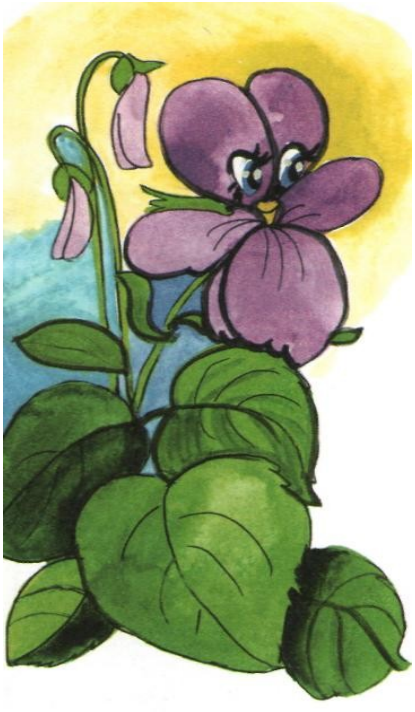

Фіалка – сором’язливість.

ЮНІ ЖУРНАЛІСТИ

ПОВІДОМЛЯЮТЬ…

СВЯТО НАВЕСНІ

Весна! Найулюбліниша пора року. Перші теплі дні. Перші квіти. Перше листя. Перші птахи. Погляньте, на лісовій галявині починається життя!

Дерева ще стоять голі, а навкруги все вкрито яскравим барвистим килимом першоцвіту. А в лісі чути запах конвалій і фіалок.

Своїми яскравими барвами та ароматами квіти приваблюють рідких ранніх комах. Більшість першоцвітів занесена до Червоної книги України, тому ці квіти збирати неможна.

Вакаренко Анастасія, 4-В клас

УВАГА! ОПЕРАЦІЯ «ПЕРВОЦВІТ»!

Кожного року Державна екологічна інспекція в Сумській області проводить щорічну весняну операцію «Первоцвіт».

Не допускати випадків продажу рідкісних, малопоширених і зникаючих весняних рослин, занесених до Червоної книги України, які є об’єктами особливої охорони та національного надбання.

Продаж на ринках таких рослин являється порушенням ***Закону України «Про рослинний світ»*** та ***Рішення обласної ради «Про заходи щодо посилення охорони рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин, що підлягають особливій охороні на території Сумської області».***

До видів рослин з числа занесених до Червоної книги України, які найчастіше з’являються в продажу на території Сумської області, слід віднести: підсніжник складчастий, білосніжна квітка; шафрани різних видів і забарвлення; цибулю ведмежу (левурда або черемша), а також ряст, анемона ін.

При виявленні фактів продажу таких рослин винні особи будуть притягуватись до адмінвідповідальності з накладенням штрафу розміром від 153 до 408 грн. Крім цього передбачено відшкодування збитків – від 9 до 15 грн. за одну рослину.

ДО ВІДОМА!!! Проліска – як вид не занесена до Червоної книги України. Тому ці весняні квіти можна збирати для власного естетичного задоволення, обмеження на такий збір не накладаються. Однак, продаж цих квітів, зібраних в природі, заборонено і підлягає адміністративній відповідальності за ст.88 прим.1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (от 17 до 51 грн.).

Ця листівка була розвішена у мікрорайоні школи.

НЕПОВТОРНЕ ЧУДО

Кожної весни під лісовим покривом відбувається чудо. Зацвітають ранньоквітучі рослини.

Це проліски і конвалія. Подивіться на них, і Ви побачите, що в них є все. щоб увібрав у себе ліс. Вся краса весняного, літнього, осіннього і зимового лісу. Ніжні квіточки мініатюрних, яскраво білих фарфорових дзвіночків. А як пахне конвалія. Так тонко і ніжно не пахне ні одна лісова рослина. Лікувальні властивості її відомі давно.

З давніх-давен на Сході, а пізніше в Греції і в Римі люди широко використовували шафран для виготовлення приправ та ліків... Саме ця рослина стала символом народів Сходу, в нас він теж поширений, але зникає внаслідок знищення при збиранні весняних букетів.

Здавна полюбилися людям похилі, неначе порцелянові, дзвіночки, провісники весни — підсніжники, можливо тому, що з ними пов'язані найкращі сподівання, очікування жаданого тепла. От і нарекли підсніжник квіткою надії. Кажуть, що краса беззахисна. Може, в цьому причина різкого зменшення ареалу підсніжника — вже зник у багатьох місцевостях республіки. І замість того, що і прикрашати ліси, оселився на сторінках «Червоної книги УРСР». Чи потрібна природі така «любов», коли заради скороминущої втіхи, а, буває, і наживи, вигублюють люди цілі галявини тепер вже рідкісних пролісків? Невже то єдиний спосіб наблизитись до природи?

Проліска дволиста теж нетерпляча щодо тепла. Зарясніє земля зірочками пролісок, ніби клаптиками синього неба вкриється. Різні народи по різному називають цю рослину, та чи не найпоетичніша назва — «Блакитна зірка».

Вкривають килимом весняний ліс й інші, не менш витончені і привабливі своєю красою такі ранньоквітучі рослини, як: шафран сітчастий, печіночниця, анемона дібровна, ряст Галлера, сон широколистий, конвалія, суниця лісова, первоцвіт лікарський, підсніжник звичайний, тис ягідний, тирлич крапчастий, вовчі ягоди Софії, едельвейс альпійський, проліска дволиста, черемха звичайна, латаття біле, листовик сколопендровий і сама звичайна, поширена по всій Україні – кульбаба.

Чорна Ярослава, 4-В клас

Хочеш вір, а хочеш – перевір

НАМИ ПЕРЕВІРЕНІ ТАКІ НАРОДНІ ПРИКМЕТИ

Кульбаби рясно вкрили всю долину – на ясну погідливу днину.

Кульбаба стулює свою пухнасту голівку, наче парасольку, ще до вечора – погода погіршиться.

Розквітають золотаво-жовті дзвіночки первоцвіту – на сонячну погоду.

Золотаво-жовті квітки підбілу (мати-й-мачухи) зацвіли на проталинах – чекайте потепління.

Квіти сон-трави вдень закриваються і схиляються дзвоникоподібні голівки, ніби засинають – погода погіршиться.

Квітки фіалки стулюються і схиляють голівки додолу – буде холодно і мокро, а якщо відкриті, дивляться на світ фіолетовими очима – будуть тішитися сонцем і теплом. Листки щавлю згортаються, а стебла згинаються – на негоду.

ПАМ’ЯТАЙ:

1. Кожен зелений листок, кожна травинка виділяє в повітря кисень. Ним ми дихаємо, без нього немає життя. Не топчи, не зривай рослини!

2. Найкраща квітка та, що квітує там, до зросла. Не губи її!

3. Не галасуй у весняному лісі, не включай надто голосно музику. Ти злякаєш пташку, вона злетить з гнізда. Яєчка, які вона насиджувала, захолонуть, і з них ніколи не виведуться пташенята. Краще послухай голоси лісу!

4. Якщо ти знайшов гніздечко — не зачіпай, бо пташка може покинути його, навіть, якщо там відкладено кілька яєць. Поспостерігай за гніздом потайки, і ти помітиш багато цікавого.

5. Найсмачніша і найкорисливіша вода — джерельна. Подивися, як схиляються над джерелом трави і квіти, кущі й дерева. Вони оберігають його від посухи, захищають від пилових бур. Не скаламуть же і ти джерела! Охороняй його чистоту! Чиста вода – велике багатство.

6. Ти хочеш принести додому лісові квіти? Зривай їх перед тим, як ітимеш додому, і пам'ятай: скромний, невеличкий букет ознака гарного смаку й свідомості людини, бережливості, доброти. А про що свідчить оберемок лісових квітів? А первоцвіти хіба можна рвати?

7. Щоб згубити молоде дерево, потрібні хвилини, а виростити — роки. Не ламай черемхи, не каліч інших квітуючих дерев, кущів!

8. Рана на рослині — рана на живому. Якщо ти назбираєш букет лісових суниць, знай — скільки гілочок у букеті, на скількох рослинах залишилися рани, і всі вони довго хворітимуть, а багато й загине.

9. Ніщо так згубно не впливає на все живе, як вогонь. Байдужість, що призвела до пожежі, — злочин і перед природою, і перед людьми. Простеж, щоб у лісі не залишилося навіть іскри від багаття.

10. Покинута консервна банка, скло можуть поранити лісового звіра і призвести до його загибелі. Нагріте сонцем скло може стати причиною пожежі. Не залишайте після себе сміття в лісі! Нехай твоє місце відпочинку буде чистим. Рештки їжі залиши для пташок на сухих сучках, для звіра — на пеньку, для комах – на землі.

ПЕРШІ СПРОБИ ПЕРА

ЧОМУ ПІДСНІЖНИК НЕ ЦВІТЕ?

За селом, де мешкає моя бабуся,
Ліс ялиновий росте.
Цілий рік зеленим листом
Око веселить людське.
А колись у цьому лісі,
Як маленькою бабусечка була,
Щойно блисне березневе сонце,
Як підсніжниками білими
Укривалась лісова земля.
Звідусіль з’їжджались люди,
Щоб букети квіточок нарвать –
Так безжально, так бездумно –
У рослини відібрать життя…
І сьогодні за селом, де мешкає моя бабуся,
Ліс ялиновий росте.
Тільки білосніжна квітка,
Там давно вже не цвіте.

Крівшенко Олена, 4-В клас

ПРОЛІСКИ І Я

А я проліски люблю
І у ліс до них піду.
Не лякайтесь:
Рвати їх не стану,
Буду тільки споглядати
Ой, які ж вони тендітні, ніжні.
В них голівоньки блакитні.
Зелененькі рученята тягнуть вгору
Щоб мене вітати…
Ось над ним і джмелик вже літає.
На сопілочці веснянку грає:
– Джу-джу-джу, я усіх вас збережу,
Та ще людям накажу
Не зривати цю красу.

Крівшенко Олена, 4-В клас

Я ПРОЛІСКИ НЕ БУДУ КУПУВАТИ!

Я проліски
Не буду більше купувати.
Нехай рука, яка зірвала їх,
Відчує у душі страшенну втрату
І спустошення,
І біль за згублене життя,
Яке ще тільки починалось
І синій погляд кидало на світ.
Ні, я проліски
Не буду більше купувати…

Шумийло Тетяна, 4-В клас

З НАС БУДУТЬ ЛЮДИ!

От і весняний ліс…

Як легко дихається тут, свіжістю торішнього опалого листя і молодою зеленню, що пробивається з-під нього.

Разом з учителькою Тетяною Миколаївною ми милуємося тендітними берізками і розкішними соснами і ялинками. Проходимо глибше в ліс і раптом… Раптом наша група одночасно охнула від побаченої краси.

На лісовій галявині синім озерцем цвіли проліски, а між ними посміхалися жовтими пелюсточками зірочки, біла вітряниця, медуниці. Несказанна краса. Казковий килим біля наших ніг. Та жодна нога не дозволила собі ступити на цей витвір природи.

І, о диво! Нікому з нас і на думку не спало збирати букети, рушити цю красу.

– Значить, – сказала Тетяна Миколаївна, – з вас будуть люди.

Скрипниченко Тамара, 4-Г клас

ПРОЛІСОК

Одного травневого ранку прокинулося маленьке зайченятко, протерло свої оченята, посмоктало материнського молока й почало знайомитися з галявиною. Стрибаючи в рідкій траві, малюк побачив маленьке блакитне небо й вирішив познайомитися з ним.

- Ти хто? Як тебе звуть? – несміливо запитало зайченятко.
- Я - квітка! А звуть мене –пролісок – впевнено відповіло небо.
- Дивно! – сказало зайченятко, - подібне на небо, а називається пролісок.

Довго довелося стрибати маленькому зайчику, поки він оглянув весь ліс. Багато часу сплило відтоді, коли він покинув рідну галявину. Захотілося зайчикові відшукати те місце і блакитну квітку, що там росла.

Після довгих мандрів уже дорослий заєць знайшов знайому галявину, та не побачив там блакитних квітів. Довкола росла трава, а пролісків не було.

Довго не міг зрозуміти зайчик, що сталося. А ж поки на іншій галявині не побачив здорових і злих чоловіка з жінкою, які виривали проліски і пакували їх в здорову корзину. Набрався наш зайчик хоробрості та й побіг кликати на допомогу вовка. Той не відмовився. Прогнав недобрих людей.

Разом, вовк і зайчик, охороняють тепер галявинки первоцвітів у своєму лісі. І нащадкам своїм заповідають берегти природу.

Мальонкіна Інна, 4-В клас

СОНЕЧКО І КУЛЬБАБКА

Жило-було Сонечко. Воно було добрим і привітним. Вдень по небу гуляло, а увечері йшло на спочинок у чарівний сад.

Одного разу Сонечко побачило на лузі дуже засмучену Кульбабку. Йому захотілось розвеселити квітку. Взяло воно пучок золотих промінчиків і кинуло на Кульбабку. Вона відразу відкрила очі і весело посміхнулась, бо стала схожою на сонечко.

З тих пір Сонечко і кульбабка нерозлучні друзі, бо їм весело разом.

Філатова Марина, 4-Б клас

ПІДСНІЖНИК

Жив колись у лісовому замку Підсніжник. Стінами замку були височенні дерева, стелею — високе небо, на якому вдень сонце гуляє, а вночі місяць із зорями розмовляє. Сумно було одному в замку.

Якось залетів до палацу вітер весняний, медовий, заспівав чудову пісню про квіти, трави, комахи.

— Вітре-друже, де ти літав, де такі гарні пісні чув?

— Був я на лісовій сонячній галявині. Там квітів багато барвистих та пташок голосистих.

— Вітре, лети на галявину, запроси в гості квіти. Хочу з ними товаришувати, пісень веселих співати, пташок звеселяти.

Повернувся весняний вітер і розповів Підсніжникові:

— Не хочуть квіти у чудових палатах жити, тебе кличуть до себе на волю. І пісню шлють тобі у подарунок.

І заспівав вітер так гарно, аж птахи і дерева притихли навколо. Серце Піддсніжника затремтіло. І попросив він вітра віднести його на галявину до квітів. З того часу дружно живе Підсніжник із весняними квітами, що розцвітають на галявинах, як тільки сніг зійде.

Ніколаєв Станіслав, 4-Г клас

ФІАЛКА

Ранньою весною прокинулися від сну метелики і закружляли у веселому танку. Втомившись, кожен із них обрав собі найкращу квітку і присів відпочити та солодкого нектару попити.

А маленький Метелик побачив непримітну у високій траві квітку.

– Як тебе звуть, незнайомко?

– Фіалка.

– Ти така непомітна серед густої трави. Мабуть, усі комахи пролітають і не звертають на тебе уваги.

– Ні, багато друзів-комах прилітають до мене, а я пригощаю їх пилком.

— А як же вони знаходять тебе серед яскравого царства квітів? Ти ж така маленька!

— За запахом! Мої бузкові квіточки мають неповторний аромат. Хто хоч раз його відчує, обов'язково прилетить знову. Прилітай і ти, буду чекати!

З багатьма квітами потоваришував маленький Метелик, та не забував про ніжну запашну Фіалку.

Ласточкіна Марина, 4-Б клас

КОТИК І ПРОЛІСКИ

Наш Василько-котик
Зачастив в лісок.
Вабить його дуже
Пролісків лужок.
А ще – друзів сіреньких
Там собі знайшов.
– А чому це бігає
Котик наш в лісок?
Зберегти він хоче
Пролісковий цвіт,
Щоб лісок прекрасним був
Ще багато літ.

Золотарьов Андрій, 1-В клас

ДУШЕЮ ДОТОРКНУТИСЬ ДО КРАСИ

Робота учнів третьої групи

Весняні квіти

Весна чарівниця
Неначе цариця,
Наказ свій послала,
Щоб краса вставала.
І проліски, і травка,
Й зелена муравка,
І кульбаба рясна,
Й фіалочка ясна —
Всі квіти весняні,
Веселі, кохані,
З-під листя виходять,
Голівки підводять
Од сну зимового
До сонця ясного!..

Олена Пчілка

Медунка

Весною у лісі
Медунка заквітла.
У ліс принесла вона
Крапельку світла.
Дивились довкола
На землю зігріту
Пучечки рожевого
Й жовтого цвіту,
їй ніжно цвілося
Під сонячним небом.
Джмелі ласували
Медункою-медом.
А я на папері її
Змалювала,
Щоб квітка до осені
В нас квітувала.

Микола Сингаївський

Зима... і пролісок блакитний;

Навколо ще лежать сніги,

А він всміхається, привітний,

А він вже скинув ланцюги.

Олександр Олесь

ПІСНІ

КОНВАЛІЯ

Сонце світить, шепче листя
На полянці я одна.
Під кущем в траві росистій
Хто дзвенить: дзінь-дзінь!
Хто дзвенить: дзінь-дзінь!
Це конвалія в віночку
Задивилась в теплу синь,
Срібним крихітним дзвіночком
Дзвоне тут: дзінь-дзінь!
Дзвоне тут: дзінь-дзінь!

ПЕРВОЦВІТИ СИНЬОБІЛІ

Первоцвіти синьо білі,
І рожеві, і бліді
Розцвілися в Верховині,
В молодім моїм саді.
Розцвілися в Верховині,
В молодім моїм саді.

В Верховині, тут, де скали,
Серед вічної краси.
Поливав я вас сльозами,
Мов би перлами роси.
Поливав я вас сльозами,
Мов би перлами роси.

Первоцвіти, ви прекрасні!
Невимовно вас люблю!
Тільки з вами впаду в тугу,
Серце мліє від жалю…
Тільки з вами впаду в тугу,
Серце мліє від жалю…

Заголосить звук трембіти,
Я спокійним сном засну…
Квіти, квіти, первоцвіти,
Ви прикрашуйте весну!
Квіти, квіти первоцвіти,
Ви прикрашуйте весну!

ЗАГАДКИ

Цвіте синьо, лист зелений,
Квітник прикрашає,
Хоч мороз усе побив –
Його не чіпає.
(Барвінок)

Сонечко в траві зійшло,
Усміхнулось, розцвіло,
Потім стало біле-біле
І за вітром полетіло.
(Кульбаба)

Тільки вчора теплий вітер
Вість приніс нам від весни,
А сьогодні дивні квіти
Крізь замети проросли.
(Підсніжник)

Із зеленої сорочки,
що зіткав весною гай,
білі дивляться дзвіночки.
Квітку як зовуть — вгадай!
(Пролісок)

Я найперша зацвітаю
синім цвітом серед гаю.
Відгадайте, що за квітка,
бо мене не стане влітку.
(Фіалка)

Я на інших геть не схожий:
Кучерявий та пригожий.
Постелю під голе віття
Фіолетові суцвіття.
(Ряст)

УМІЛІ РУЧЕНЯТА

Гусак Євгенія, 3-Б клас.
Переможець
конкурсу.

Сухоставець
4-Г клас.
конкурсу.

Микола,
Призер

Ярова Тетяна, 3-Б клас

Сесенко Владислав і Савицька Наталія
під час виготовлення букетику пролісків, 4-Г клас.

Низова Анна, 4-Г клас

Ніколаєв Станіслав, 4-Г клас

Плакат
робота учнів 4-А класу

Зеленіна Юлія, 4-Г клаг

Шальнова Валерія, 4-В клас

Олейникова Анастасія, 2-Б клас

Гризодуб Денис, 2-В клас

Золотарьов Андрій, 1-В клас

Міщенко Наталія, 1-Г клас

Михайлик Карина, 4-Б клас

Гаценко Анатолій, 4-Б клас

Шумило Олександр, 4-Б клас

Золотарьов Андрій, 1-В клас

Боднаревська Еліна, 4-В клас

СЦЕНАРІЙ ВИХОВНОГО ЗАНЯТТЯ

НА ТЕМУ:

“ВЕРНІСАЖ ВЕСНЯНИХ КВІТІВ”

Тема: **Вернісаж весняних квітів**

Мета: Розширити знання дітей про природу, ознайомити з різноманітністю весняних квітів, виховувати естетичні почуття, смаки, навчити бережливого ставлення до природи, розвивати логічне мислення.

Хід заняття

І. Організаційна частина

- Добрий день, діти! Ви, напевне, добре відпочили на канікулах, тож будете уважно слухати.

Про що в нас сьогодні піде мова ви здогадаєтесь самі.

ІІ. Основна частина.

1. Щоб дізнатися тему нашого заняття ви повинні послухати віршик:

Весна – чарівниця
неначе цариця
наказ свій послала,
щоб краса вставала.

І проліски і травка
й зелена муравка
і кульбаба рясна
і фіалочка рясна

Всі квіти весняні
веселі, кохані
З-під снігу виходять
Голівки підводять

- Отже, як ви здогадалися тема нашого заняття весняні квіти.

Звучить пісня «Квіти весни».

2. А зараз відгадайте загадки

Заспіва весна в ріжок
Квітка робить перший крок
Прошиває ковдру снігу
І веде до нас відлигу
Як зовуть цю ранню квітку?
Чи зустрінем її влітку?

(Підсніжник)

Мабуть всі ви бачили підсніжники і знаєте які це красиві квіти. Про підсніжник є така легенда. Коли перші люди Адам і Єва були вигнані з раю на землі панував холод падав сніг. Єва дуже змерзла. Щоб втішити її кілька сніжинок перетворилися у квітки підсніжника. Тому ці квіти і такі білі як сніг.

3.

З-під снігу свій листочок
До сонця простягну.
І синій мій дзвіночок
Вітатиме весну.

(Пролісок)

Підсніжники і проліски зацвітають перші, коли навколо ще стоїть сніг, він розтанув тільки де-не-де. А зараз послухайте загадки про квіти, які цвітуть пізніше – у квітні і травні.

Хто красується на лузі
В золотому капелюсі
І чекає на обнову –
Білу шапочку чудову
Цвіте всю весну коло хати
Золотогубі сонценята.
Та ось уранці, де й поділись.
Мов парашути розлетілись. ***(Кульбаба)***

Цвіте синьо, лист зелений,
Квітник прикрашає
Хоч мороз усе побив
Його не займає. ***(Барвінок)***

Квітка я ніжна, низенька, дрібна
Коли розцвітаю приходить весна
Мій цвіт фіолетовий 5 пелюсток
В ній квітну довго між інших квіток. ***(Фіалка)***

Росте на наших луках
Квітонька дрібна
Дала їй сині очі
Ненечка - весна
От пройде біля неї
З усміхом хто небудь
Услід тихенько квітка
Промовить – і не забудь. ***(Незабудка)***

Дрібнесенькі дзвіночки
Неначе воскові
Нанизано рядочком
На довгому стеблі.
І ніжно-запашненькі
Найкращі із квіток
Ці квіточки біленькі
Зовуть нас у лісок. ***(Конвалії)***

Квіти, назви яких ви вгадали ростуть в лісі. А які ви знаєте квіти, які ростуть вдома, на подвір’ях весною?

Ви певне знаєте квітку нарцис? А чи знаєте, яка про нього є легенда? Якщо не знаєте, я вам розповім.

Нарцис – то був хлопець. І був він дуже гарний. Одного разу прийшов він до річки води напитись, глянув на себе у воду і став милуватись собою. Довго він сидів на березі річки і не зміг відірватися від свого відображення і перетворився він на квітку, яку назвали його іменем нарцис.

ІІІ. Підсумок уроку.

- Молодці діти, ви були активні. Сподіваюсь, вам сподобався наш урок. Ви дізналися багато цікавого. А за те. Що ви були старанні, весна передала вам подарунки.

До побачення!

БАЛ ПЕРВОЦВІТІВ

Дійові особи: *Флора Весна Вітер Водяний*

Лісові первоцвіти: Підсніжник, Первоцвіт, Проліска, Ряст, Пшінка, Анемона, Медунка, Фіалка, Конвалія.

Степові первоцвіти: Горицвіт, Шафран, Сон.

Квіти вологих місць - Калюжниця, Мати-й-мачуха, Рябчик.

(Всі дійові особи в костюмах, що відображають характерні особливості героїв. Первоцвіти, занесені до «Червоної книги України», перев'язані червоними стрічками).

Дія відбувається на лісовій галявині. Звучить пісня про весну Під деревом на троні сидить Королева-Флора. Танцюючи, на сцені з'являється Весна. Флора радіє і вітає Весну.

Флора: О, чудова Весно! Ми давно чекали на тебе. Твій прихід для нас завжди справжнє свято. І сьогоднішній бал я влаштовую на твою честь.

Весна: Дякую, Ваша Величносте! Я завжди рада приходити у Ваші володіння.

Флора: А ось і розпорядник балу - Вітер!

Вітер: Королево-Флоро! Я виконав Ваше доручення — відваж ний лицар Підсніжник разом з першим помічником Весни — Первоцвітом вже прибули.

(Звучать фанфари. На сцені з'являються Підсніжник і Первоцвіт)

Вітер: *Я бачив, як зірниця впала,*

Як на снігу вона палала. Як сніг, біліший від лілеї, Вночі іскрився біля неї. Де в темноті зоря згоріла, З'явилась вранці квітка біла. І сонце стало, ніби вище. І сніг лежав, як попелище.

Ось я і хочу вам відрекомендувати: Підсніжник - справжній красень: має ніжну дзвоникоподібну квітку, за що його називають сніговим дзвіночком або молочною квіткою. А це — Первоцвіт. У нього не прості, а золоті квітки, до того ж чарівні! Недарма в народі його кличуть «ключиками весни». Первоцвіте, що це в тебе за ключі?

Первоцвіт: Це - чарівні ключі. Ними я відмикаю землю і випускаю інші весняні квіти.

Вітер: Так настав час це зробити.

(Первоцвіт виконує танок, на мить зникає, а потім виводить за собою Проліску і Ряста).

Вітер: А ось - Проліска і Ряст - нерозлучна пара. Завжди в лісі разом, і на бал з'явилися удвох. Проліска-синьоока вісниця Весни, її ніжно-лазурні квіточки - справжні блакитні зірочки! її супутник -Ряст, прикрашений тонким мереживом листя та бузковими квітами зі шпорцями.

(На сцені під музику з'являється група дітей, які взявшись за руки, символізують Пшінку весняну. Виконують танок).

Вітер: А це - дружна сімейка Пшінки весняної - вони ростуть завжди купкою, і всі, як один, мають золотисті блискучі яскраво-жовті квіточки. А їх багаточисленні маленькі округлі листочки багаті на вітаміни, тому рослину кличуть в народі салатом.

(На сцену повільно виходить Шафран).

Вітер: А ось і гість із степу! Маленький, тоненький, але такий вродливий - Шафран або Крокус. Щоб милуватися неповторною красою, люди вирощують його садові форми на квітниках.

(На галявину несміливо виходить Мати-й-мачуха, озирається по сторонах).

Вітер: Чому ти так соромишся, Мати-й-мачухо, чому така несмілива?

Мати-й-мачуха: Тут всі такі прикрашені А в мене, навіть, і листя немає. Тепер мене ніхто і не впізнає. Зелений свій одяг я матиму пізніше, а зараз в мене є тільки кошики з квіточками.

Вітер: Не сумуй, ти — чудова рослина! Твої яскраво-жовті кошики згодом перетворяться в білі пухнасті кульки, які я розвію по світу розносячи твоїх діточок.

(На сцену виходять Фіалка з Медункою).

Вітер: А ось ще дві нерозлучні подруги. Одну з них ви завжди впізнаєте завдяки тонкому ніжному аромату - це Фіалка. А інша квітка, яка має солодку назву, за що її люблять бджоли, - Медунка - дуже швидко змінює своє квіткове вбрання: спочатку її квітки рожевого кольору, а потім стають поступово блакитними.

(На сцену стрімко, кружляючи, вибігає Анемона).

Вітер: А це - моя дочка Анемона. Ніжна, тендітна квітка, що розквітає в пору весняних вітрів. Тому її російське ім'я «вітряниця». Красива.., але отруйна!

(Вітер наспівує. Анемона в цей час виконує танок).

Вітер: Прозора тиша сповива дерева,

Синіє ряст і лащиться до ніг. Кружляє анемона з лісового марева,
Дзвенить струмком колишній білий сніг.

(З'являється Горицвіт)

Вітер: Стривай, доню! Іди швиденько до мене, я тебе познайомлю з чудовою квіткою степових просторів - символом сонця і кохання - Горицвітом або Адонісом. Його великі яскраво-жовті, наче вогники, квітки завжди повернуті до сонця. А про свою сумну долю він тобі розповість сам....

(Горицвіт розповідає про себе легенду. Вітер підходить до нього)

Вітер: Горицвіте! А де ж ти подів свого друга - Сон, ви ж повинні прибути разом?!

Горицвіт: (здивовано). А хіба його ще немає? Він вирушив раніше. Мабуть, десь знову задрімав.

Вітер: Знов мелодія весни -

Ллється зранку навкруги Тиха, ніжна, колискова.. То співає цвіт ліловий. Чи ти в лісі ще жива, Гарна квітка - сон-трава?!

(Повільно, позіхаючи, виходить Сон).

Вітер: Гей, Соне, де ти заблукав?

Сон: Ну, що тут за гомін? Знову не дають мені відпочити.

Вітер: Ви тільки подивіться на нього! Вже тут майже всі зібралися,

незабаром бал розпочнеться, а він все дрімає! Ось зараз я на тебе дмухну і розвію всі твої сни!

(Вітер дмухає на рослину Сон прокидається, всім вклоняється. Раптово на сцені з'являється Водяний Всі квіти лякаються).

Вітер (здивовано): Водяний, а як ти сюди потрапив? Ти, часом, не захворів? Хіба можна переплутати підводне царство із лісовим? Чи в тебе, можливо, якась термінова справа до нас?

Водяний: Все гаразд, все гаразд! Я зовсім не помилився! Я привів на бал свою золотооку русалку Калюжницю болотну і свого сусіда з лук - Рябчика шахового.

(Звучить музика, з'являються Калюжниця і Рябчик Всі їм вклоняються).

Вітер: Тепер, напевно, всі зібралися? Стривайте, я чую срібний дзвін! Що це?

(З'являється Конвалія з гордо піднятою головою).

Конвалія: Хіба можна починати бал без мене?

Вітер: Не треба запізнюватися, лісова красуне! *(Вітер звертається до флори).*

Вітер: Ваша Величносте! Гості всі прибули, і бал первоцвітів можна розпочинати!

Весна: Взагалі квіти не співають, як птахи, і не розмовляють. Але ми зараз в казці, а в ній завжди є чудо. Нехай самі квіти розкажуть про себе.

Флора: Помічник Весни - Первоцвіте! Розкрий нам свої таємниці!

Первоцвіт: Таємниць особливиху мене немає. Хіба що розповім, чому мене називають квіткою дванадцяти богів.... За грецьким міфом я квітка, в яку перетворили саме дванадцять богів невиліковно хворого юнака і повеліли нести здоров'я іншим. Свою місію я виконую успішно: лікую людей від безсоння, головних болей, захворювань . верхніх дихальних шляхів. Особливо цілющі мої листочки—справжні комори вітамінів. За кількістю цих речовин я займаю друге місце після шипшини — загальновизнаної чемпіонки.

Проліска: Я - перша квіточка весни,
Я - пролісковий цвіт.
Пережила зимові сни,
Знов народилася на світ.
У мене очі голубі,
Такі, як неба синь,
Росту між кленів та дубів,
Люблю і сонце, й тінь.
Зелені рученьки мої
Листочками зовуть,
Люблю ліси, люблю гаї,
Живу я здавна тут.
І вірю, люблять всі мене,
Як золоту весну.
Бо знають, що зима мине,
Коли я розцвіту.

Ряст: А про мене серед людей ходить багато легенд. Ось послухайте одну з них. В одному пралісі жила відьма. За ніч вона намотається на мітлі, вдосвіта повертається до своєї лісової хатини, щоб заховатися відлюдських очей і перепочити. Тільки задрімає, а півень починає кукурікати і спати відьмі не дає. Розсердилася вона на півня і перетворила його на квітку-ряст, яка дещо схожа своєю формою на голову півня... Я дуже ніжний, швидко в'яну, тому не рвіть мене! А крім того, мої квітки дуже люблять бджоли та і людям я приношу КОРИСТЬ: з моїх бульб виготовляють ЦІННІ ЛІКИ.

Пшінка: Струмком із пагорба збігає, Останній сніг втрача зима. Весну-володарку вітає Квітками пшінка весняна.

Шафран: Мене ще називають Крокусом, Це пов'язано з легендою... Якось, розважаючись на стадіоні, Меркурій - бог торгівлі та мандрів — метнув диск так невдало, що влучив у свого друга Крокуса. Той упав і настав його смертний час. Ніщо вже не могло допомогти смертельно пораненому. Меркурій був у відчаї і попросив богів зберегти пам'ять про друга. З краплин крові Крокуса виросли красиві квіти, які тепер і називають його ім'ям.

Мати-й-мачуха: А я одночасно мати і мачуха. Придивіться до моїх листочків — зверху вони холодні, бо то — мачуха зла, а знизу зігріє ваш погляд пухнаста поволока, як рідна ненька. (Звертається до Вітру і Землі).

Вітер-вітерець, пухнинки рознеси...

Земленько-матусю, пагони проросте,

Щоб людям весною на радість та влітку — на користь.

Фіалка: Я зовсім невеличка, навіть, непомітна, прикриваю свої квіточки округлими зеленими листочками. Завжди квітую разом зі своїми сестрицями, бо так веселіше. Дарую лісові приємний аромат, а людям — ліки.

Вітер: Ти така скромниця!

Медунка: У лісі веснянім Цікава рослина: Ось тільки червона... Тепер уже-синя! Відгадали? Це мова про мене - Медунку. Я маю одночасно червоні і сині квіточки. Товаришую із комахами, яких запрошую до себе в гості червоними квітками, а проводжаю —синіми.

Горицвіт: Мене називають Горицвітом, бо коли я зацвітаю - сотні сонечок спалахують на схилі, здається, наче він горить від цього яскравого цвіту. А друге моє ім'я - Адоніс. За легендою його дала прекрасна Афродіта квітці, що проросла з краплин крові її коханого —сміливого і вродливого юнака Адоніса, який загинув від смертельних ран, завданих йому величезним вепром.

Сон: А в мене стільки багато назв, що важко вибрати найкращу. Називають мене бобриком, бо мої пелюстки, листки, стебло закутані від весняних холодів у теплий кожушок із білястих волосків. І дзвіночком, сон-травою і сон-зіллям називають, і сончиком, бо квіточки завжди мої схилені, і, здається, що я весь час дрімаю. *(Флора ПІАХОАИТЬ АО Сону).*

Флора (неначе про себе):

Ще холодні в лісі ранки, сніг ще в лузі дотліва Та розкрила на світанку сині очі сон-трава. Сон-трава на ніжці срібній - ніжне сонечко земне. Ти ж казала, мамо рідна, в сон-траві знайшла мене.

Вітер (звертаючись до Сону): Так, всі знають тебе, як чудову квітку. А чому ти не хочеш зізнатися, що маєш і отруту? *(Сон схиляє голову)*

Конвалія: Із зеленої сорочки, Що зіткав весною гай, Білі дивляться дзвіночки. Як зовуть їх? Відгадай!

Вітер: Це конвалії у гаї На галявинах цвітуть. І ніде, ніде немає Кращих квіточок, мабуть.

Рябчик: На пелюстках візерунки — Темні крапчасті малюнки Ніжна і струнка стеблина: Рябчик — рідкісна рослина!

Флора: Всі квіти розповіли про себе, промовчав лише красень - Підсніжник. Чому ти засумував? Чи тобі мій бал не до вподоби, чи тобі нічого розповісти про себе? Хіба не складають про тебе віршів, пісень, загадок?

Підсніжник: Складені про мене і легенди, і вірші...: За всі на світі рожі та гвоздики Небаченої дивної краси, Миліший всіх - простий підсніжник дикий, Ця скромна квітка ранньої весни. А ось коротенька легенда-. Плакала Снігуронька, проводжала зиму, Йшла сумна за нею — стали всі чужими. Там, де йшла і плакала, торкаючи лози, Виросли підсніжники—Снігуроньки сльози. Та гірка моя слава. Я з'являюсь самим першим, коли ще лежить сніг. Своїм гострим, як спис, листком, я пробиваю землю, торішнє листя, сніг і гордо виношу свою голівоньку, але... Мене зривають, тільки-но я зацвіту. І яка людям справа до мужності, до боротьби, яку я вів із зимою? Через те я потрапив до «Червоної книги України» . Але від цього мене не стало більше. Ось чому я не радію.

Весна: Я впевнена, що наші друзі - школярі будуть тебе охороняти, де 6 ти не ріс. Правда, діти? (звертається до присутніх).

Флора: Дорогі друзі! Порадившись із Весною та весняним Вітром, ми вирішили присвоїти звання самого сміливого лицаря Весни - Підсніжнику! А королевою нашого балу обрати ніжну і запашну, скромну і корисну Фіалку. *(Флора коронує квіти).*

Весна: Вислухавши кожного із вас, я зрозуміла, що ви дуже сміливі, красиві, корисні, користуєтесь славою і повагою серед людей. Та часто ця слава гірка, бо люди бездумно зривають вас, і тому я звертаюсь до всіх людей: даремно не рвіть первоцвіти, охороняйте цих мужніх, але в той же час таких тендітних і беззахисних рослин, бо без них мій прихід буде безрадісним, а мої володіння — похмурими і сірими!

В природі все буденне і святкове,

І дивне, й незвичайне, і просте

Є зміст в листку,

Є зміст в пташиній мові, —

В усьому, що зів'яло і цвіте.

Все загадкове, потаємне й зриме

Нашіптує мені: люби, живи!

І грає вітер з синіми очима

На променях зеленої трави.

І чую я, як в серці зріє слово

І папороть надій моїх цвіте...

В природі все буденне і святкове,

А може, просто кажучи, - СВЯТЕ!!!

ВІКТОРИНА

«ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ ПЕРВОЦВІТИ?»

1. Які з первоцвітів занесені до «Червоної книги України»? *(Відповідь: підсніжник білосніжний, тюльпан дібровний, тюльпан Шренка, сон чорніючий, півонія тонколиста, рябчик шаховий, малий і руський, брандушка різнокольорова, шафран сітчастий).*

2. Який первоцвіт називають хамелеоном за його здатність змінювати забарвлення квіток від рожевого до синього? *(Відповідь: медунка темна)*

3. Про що сигналізує комахам різне забарвлення квіток однієї рослини медунки? *(Відповідь: червоно-забарвлені квітки потребують запилення, а сині—вже запилені)*

4. На деяких старовинних портретах Микола Коперник три має в руках квіти конвалії. Що означала в ті часи мармуровобіла квітка? *(Відповідь: вона була емблемою доктора медицини)*

5. Листя яких первоцвітів використовують для приготування весняних салатів? *(Відповідь: пшінки весняної, первоцвіта весняного, медунки темної)*

6. З яких первоцвітів виготовляють ліки від серцевих захворювань? *(Відповідь: з конвалії звичайної, горицвіту весняного)*

7. Який первоцвіт називають квіткою дванадцяти богів? *(Відповідь: первоцвіт весняний)*

8. Для чого служить «кожушок» із білястих волосків у еону? *(Відповідь: він захищає рослину від весняних холодів)*

9. Завдяки чому мати-й-мачуха одержала таку назву? (*Відповідь: завдяки своїм листкам, один бік яких гладенький і холодний, як мачуха, а другий - теплий і м'якій, як мати).*

10. Який з первоцвітів служив древнім римлянам показником близького залягання підземних вод? *(Відповідь: мати-й-мачуха)*

11. Який первоцвіт культивують з метою отримання з нього екзотичних прянощів? *(Відповідь: шафран посівний)*

12. З яких первоцвітів одержані садові форми? *(Відповідь: первоцвіт, шафран, тюльпан, фіалка, конвалія, нарцис, півонія, проліска, анемона, підсніжник)*

13. Який період квітування ранньовесняних рослин? *(Відповідь: дуже короткий - від 2 до 4 тижнів)*

14. З чим пов'язаний такий короткий період квітування ранньовесняних рослин? *(Відповідь: з максимальним використанням вологи і сонячного світла, поки на деревах не розпустилося листя)*

15. Які з первоцвітів використовують у медицині для лікування кашлю та захворювань верхніх дихальних шляхів? *(Відповідь: мати й-мачуху, медунку темну, первоцвіт весняний)*

16. Який первоцвіт називають «золотими ключиками» весни? *(Відповідь: первоцвіт весняний)*

18. Яким ранньовесняним рослинам П. Чайковський при святив один із віршів та музичних творів? *(Відповідь: конвалії - вірш, а підсніжнику - п'єсу «Підсніжники»)*

19. Назва якої весняної рослини говорить про місце її зростання? *(Відповідь: калюжниця болотна)*

ОПИТУВАЛЬНИК

«Первоцвіти»

(вибране)

1.Прізвище ім’я по-батькові респондента	Крівшенко Володимир Вікторович
2.Вік	46 років
3.Місце проживання	с. Дзержинське, Сумський р-н
4.Рід занять	токар, рибалка, грибник

Інформація респондента про первоцвіти

Як їхати на с.Низи, то відразу за нашим селом справа є лісок. Весною тут цвітуть цілими галявинками проліски, ряст, медунка, вітряниця, жовта фіалка. У вихідні дні біля ліска зупиняється багато легковиків. Люди збирають букети квітів. Навіть з нашого села жінки теж збирають букетики пролісків і везуть їх в м.Суми на базар. З кожним роком бачиш, що то в тому, то в тому місці ліска первоцвітів стає менше. Шкода, що цієї краси стає менше. А ще наш лісгосп почав вирубку деревини. Величезні пеньки дубів і кленів викорчовують ковшем трактора. Звичайно ковш хоронить глибоко в землю і первоцвіти. Хотілося б, щоб влада якось вплинула на бездумне знищення природи.

Опитувальник
«Первоцвіти»

1.Прізвище ім’я по-батькові респондента	Кугуєнко Ольга Миколаївна
2.Вік	48 років
3.Місце проживання	с.Низи
4.Рід занять	домогосподарка, грибник, сезонний заготівельник березового соку

Інформація респондента про первоцвіти

У нашому Низівському лісництві за селом відразу починається ліс. І отак від самого його початку по ліву сторону плантаціями ростуть конвалії. Такі плантації є по всьому лісництву. А як починають цвісти – і наші селяни, і міські жителі нещадно починають збирати букетики конвалії. А я вже навіть в обличчя знаю чотири жінки із Сум, які кожного сезону наривають цілі корзини квіток конвалії і везуть на продаж. Колись я з ними почала сваритись, а вони кажуть: «Як би не можна було рвати, то лісники поставили б знаки і сторожували». Знаки колись стояли, але недовго, хтось їх повиривав разом із стовпцями. Пам’ятаю, коли була малою, ходила з мамою до лісу, то квіток на конвалії було, як снігом вкрито. Зараз теж багато цвіте, але такої білизни вже немає. На квадратний метр припадає 10-15 квіток. А воно й правда, коли цвітуть конвалії, лісникам треба бути насторожі.

Опитувальник
«Первоцвіти»

1.Прізвище ім’я по-батькові респондента	Головченко Марія Кіндратівна
2.Вік	86 років
3.Місце проживання	с. Писарівна, Сумський р-н
4.Рід занять	пенсіонерка

Інформація респондента про первоцвіти

У нас у селі є ліс. Там навесні незвичайна краса: розквітають проліски, рожевий ряст, медунка і дуже багато фіалок. Із первоцвітами мене пов’язують особливі спогади: перші квіти, які мені подарували, були шафрани. Але це було давно. Нині шафранів залишилося зовсім мало, бо люди їх знищили. І це велике диво, коли хтось у селі весною скаже, що бачив шафран. А колись це було так звично, що заклопотані люди й не помічали краси цих чудових квіток…

Опитувальник
«Первоцвіти»

1.Прізвище ім’я по-батькові респондента	Кроль Валентина Миколаївна
2.Вік	56 років
3.Місце проживання	с. Чеберяки, Роменський р-н
4.Рід занять	доярка

Інформація респондента про первоцвіти

Наше село знаходиться у дуже мальовничому місці на Роменщині. Кожної весни я і мої подруги ходимо до лісу милуватися незвичайною красою природи. Ми в цей час відпочиваємо душею. Коли бачиш всю блакить пролісків, то здається, що ти на небі. Весь ліс потопає в пролісках. Наші, сільські люди, рвати їх шкодують, а от коли міські приїздять гостювати, тоді й починається горе в пролісків.

Опитувальник
«Первоцвіти»

1.Прізвище ім’я по-батькові респондента	Кулинич Євдокія Павлівна
2.Вік	70 років
3.Місце проживання	с. Подількы, Липово-Долинського р-ну
4.Рід занять	пенсіонерка

Інформація респондента про первоцвіти

Любуюсь первоцвітами одна.
У лісі їх у нас багато.
А рвати нікому у нас,
Бо залишились пусті хати.
Цвіте барвінок, і бузок цвіте.
Ряст землю ніжно укриває,
А серце і болить, й пече,
Що землю рідну
Діти покидають.

Опитувальник
«Первоцвіти»

1.Прізвище ім’я по-батькові респондента	Бабич Наталія Юхимівна
2.Вік	84 роки
3.Місце проживання	с. Гринцево, Лебединський р-н
4.Рід занять	пенсіонерка

Інформація респондента про первоцвіти

За 5 км від села розташований заповідник Михайлівська цілина, де ростуть різні трав’янисті рослини. Найпершими зацвітають проліски, підсніжники, ряст, сон-трава, конвалії, анемона та інші. Місцеві мешканці звичайно не ходять рвати квіти, міські теж, – бо це ж заповідник. Але все одно є в нас у селі кілька людей, які заради наживи галявинки пролісків, підсніжників та сон-трави скошують косою і везуть в Лебедин на базар. Букетики на місці торгівлі роблять. Я в однієї жінки запитала: «А що, міліція не ганяє?, – а вона мені відповіла, – Ні, хлопці ще й букети купують». А ви мені говорите про збереження первоцвітів. Не в селах треба тільки опитувать людей, а в містах квіткових торгашів наказувань. Тоді губити первоцвіти непорадно буде.

АВТОРИ і РЕАЛІЗАТОРИ ТВОРЧОГО ПРОЕКТУ:

Крівшенко Л.М., учитель початкових класів КУ Сумська СШ І-ІІІ ст. № 25, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, учитель-методист;

Скрипниченко Т.М., учитель початкових класів КУ Сумська СШ І-ІІІ ст. № 25;

Моцна Т.М, вихователь групи продовженого дня КУ Сумська СШ І-ІІІ ст. № 25.